

A TOLVAJ.

□ „Rettenetes dolog történt, Ilonám. Rettenetes . . . mondta Endrei. Halálsápadt volt s az ajka szederjes. Ijesztő volt ránézni.“

□ „Képzeld, a nyaralónkat feltörték az éjjel, a fiókokat felfeszegették, széthánytak és elvittek mindent.“

□ „Ó, még ezt a veszteséget elviseljük — mondta az asszony. Hiszen nem volt ott semmi értékes. Mit vihettek el? . . . Sokkal rémesebbre voltam elkészülve.“

□ „Nem érted, nem érted! . . . Világok választanak el bennünket egymástól, ha ezt meg nem érted. Ilona. A fiókomban volt . . . a . . . a . . .“

□ „Az aranyórád? . . .“

□ „Mit! Aranyóra. Bár csak vitték volna el inkább az aranyórámat.“

□ „Igaz, hiszen nincs is aranyórád.“

□ „Persze hogy nincs . . . Azaz: van is, nincs is . . .“

□ „Igaz: zálogban van.“

□ „Zálogban. Ezen a pénzen béreltük a nyaralót . . . Ó, csak ne béreltem volna soha . . .“

□ „Pedig olyan kedves kis hely . . .“

□ „Kedves, kedves . . . de most . . . Ó, átkozott élet . . . De mond csak Ilona: kint voltál te tegnap a nyaralóban?“

□ Ilona elpirult és zavartan kacagott.

□ „Még rám fogod, hogy én törtem be a nyaralóba.“

□ „Kis bolond . . . De — bezártad-e az ajtót . . . Mert ti nők mind igen feledékenyek és felületesek vagytok.“

□ „No, nini. Nem elég, hogy kirabolják a nyaralónkat, még ilyen gorombaságokat is kapok ráadásul. De — Gyuluskám — ugy-e, a futómat nem vitték el? . . . Olyan szép himzés volt rajta.“

□ „Futó-futó! . . . Törődöm is én a futóval. Ha mindenünket elrabolták volna is, azzal se törődném. De . . . de . . . oda van minden . . . elveszett minden . . . Nyomorult vagyok . . .“

□ „Talán csak nem . . . a . . .?“

□ A férfi bólintott.

□ „A kézirat?“ kérdezte az asszony, s mintha megszeppent volna maga is e gondolattól, összecsapkodta hófehér, ápolt, rózsás körmű kezecskéjét.

□ „A kézirat — ismételte a férfi. Az „Élet mélységei“-nek a kézírata . . . Három év munkája . . . minden reményem . . .“

□ „Éppen kész volt — mondta az asszony és a levegőbe bámult. És most? . . .“ kérdezte.

□ „Vége! . . . Le vannak metszve a szárnyaim . . .

mondta Endrei s olyan tehetetlenül lóbálta két karját, mint a gólya lenyesett szárnyait. Repültem — szárnyaltam volna — és vége! . . . Vagyont, gazdagságot hozott volna nekem ez a mű, idegen nyelvekre lefordították volna . . . és . . . és . . . semmi. Hamu. Füst. Vége . . .“

□ „Nem leszünk gazdagok, . . . továbbra is csak két szobában lakunk s két idényre jut egy kalap . . . Nem járunk se színházba, se hangversenyekre . . . mint eddig. Két ételt főzök ezután is és csak vasárnap sütök tésztát . . . Megvan. Ebbe még nem hal bele az ember, lelkem . . . mondta az asszony s a férje vállára tette a karját.“

□ Endrei tekintete az asszonyra esett. Az asszony — bár se ékszer, se szép ruha nem volt rajta — szép volt. Üde, fiatal teremtés. Az arca olyan finom, mintha almafa-virágból volna. Nagy, kék szemederült, tiszta, mint a májusi ég. Dús, aranyszőke hajánál egy királynő se viselhet szebb koronát. Termete kecses, akárcsak egy őzikéé s ruganyos, villannyal telt, mint egy ángolna.

□ „Élő csoda ez az asszony . . . gondolta Endrei, a hogy a feleségét elnézte. Hogyan érdemeltem meg ezt a boldogságot, magam se tudom. Semmi kívánsága, semmi vágya nincs, csak az, hogy szeressem . . . És milyen erős! . . . Kacagva fogad minden rosszat s örül a legcsekélyebb jónak is . . .“

□ „Nem hal bele az ember! . . . kezdte Endrei. Hát persze, nem hal . . . De ez még sem mehet így . . . Nem . . . Nézz körül . . . Milyen kopottak a butorok . . .“

□ „Dehogy is kopottak . . . Nekünk jók . . . Nem vagyunk mi grófok . . .“

□ „Aztán nincsenek ruháid, se ékszereid . . . Nem is mutathatjuk magunkat jobb körökben . . .“

□ „Ó, ha azt hiszed — hogy nekem ez hiányzik — csalódom. Megvallva, unatkozom az emberek között . . . Nagyon jól érzem magam itthon . . . Úgy várom mindig az időt, hogy jösz-e már? . . . Kinyitom az ablakot és figyelek. Kip . . . kop . . . kip . . . kop . . . hallszik a lépés sűrű egymásutánban. Ahá . . . ez ő . . . Gyulus . . . Kinézek és látom a kalapod peremét . . . Úgy örülök . . . Megebédelünk szépecskén . . . és aztán megyünk a hegyre . . . Az a hegyi út! . . . Csupa — csupa virág . . . Mintha száz perzsa angyalka szötte volna olyan csodás szőnyeggé . . . És mi megyünk . . . Kéz kézben . . . a kis kutytus fut utánunk és nagy

örömében ő is buckázik a fűben és megnyalogatja hálásan a kezünket... Az ég olyan szép s a levegő mintha balzsam volna... És mi megyünk,... tele a zsebed cseresnyével... és lopkodok... Hát nem édes ez... Mi kell több a boldogsághoz?... Gyulicskám — mi?...“

□ Endrei megsimogatta a felesége arcát.

□ „Gyermek.“

□ „Nem tudom kettőnk közül ki a nagyobb gyermek. Én? aki örülök annak, a mink van — avagy te — aki álmokat kergetsz.“

□ „Álom? Nem. Biztosra mentem. Istenem. Milyen szenzáció lett volna... Új csapást, új mesgyét ütöttem... a melyen még senki se járt... A második felvonást felolvastam Lázárnak, a színházi titkárnak, megölelt és azt mondta: fiam, adja neki jeliségét: „száz teli ház“. És... oda van.“

□ „De hát — nem értem, nincs elveszve semmi. Hozzá ülsz és megírod még egyszer.“

□ „Még egyszer?...“

□ „No. Persze. Talán a mű nyerni fog szépségekben...“

□ „Nincs erőm... nincs erőm... Lassan dolgoztam... Minden szavát, minden mondatát a lelkem diktálta s a vérem öntözte meg... Évek munkája — s vége.“

□ „De hát... de hát... a rendőrség?...“ kérdezte Ilona.

□ „Eh — a rendőrség!... Bolondság. Mit remélhetek?... Mikor elmondtam, hogy mi hiányzik: az ügyeletes az ajkát biggyesztette. „Csak?“ Neki az én kéziratom „csak“. Ha egy ezüst kanál, vagy egy gyűrű, vagy egy vasaló elvész, biztosítlak, hogy nagyobb erélylyel látnak a nyomozáshoz, mintha egy író kézírata vész el... Egy kézirat, mely két év minden álmát, az írója szívét, lelkét magába itta, melyben nyüzsögnek az eszmék, a gondolatok, az az ügyeletesnek: „csak“.

□ „És... és... nem gyanakszol senkire?...“ kérdezte Ilona hófehér kis egér fogaival ajkát harapdálva.

□ Endrei a fejét rázta.

□ „Sejtelmem sincs róla, ki lehetett a szentségtörő.“

□ A telefon csengett.

□ „Ha!... Talán a rendőrség.“

□ Endrei boldog mosolylyal arcán tette le a kagylót.

□ „Megvan?‘ kérdezte Ilona.

□ „Talán. Nyomon vannak.“

□ „És pedig?... Kire gyanakszanak?...“

□ „Valami csavargó.“

□ Ismét telefon.

□ Endrei lecsapta a kagylót.

□ „Vége. A csavargó ártatlan...“

□ „Ó, hogy lehet egy csavargó ártatlan!...“ mondta duzzogva Ilona.

□ Ismét telefon.

□ „Megvan?...“

□ Endrei bólint.

□ „Új nyomok. Hozd a kabátom. Hiv az ügyeletes.“

□ A „csak?“

□ Igen a „csak.“

□ Endrei elmegy s dél felé haza jön.

□ „Megvan?...“ kérdezi Ilona.

□ „Talán...“ feleli a férj.

□ „Ó, hogy még mindig semmit se tudunk.“

□ „De... de... úgy lehet... hogy mindent meg fogunk tudni...“ szólt Endrei s egy csonthajtút kihúz a felesége hajából.

□ „No — mért rontod a frizurámat?...“

□ „Észre se vettem, hogy milyen szép új hajtűid vannak. Add csak a kezéd picikém...“

□ „Mit akarsz?...“

□ „Ne légy kíváncsi. Tedd erre a papírra. Igy?...“

□ „És —?...“

□ „És... és... Köszönöm. Megvan a tolvaj.“

□ „A... tolvaj?...“

□ „Itt a hajtűje, itt a kézlenyomata. Asszonyom, ön tegnap este kirabolta a férje nyaralóját. Nem volna szíves magyarázatát adni e tettének?“

□ Ilona eltakarta arcát a kezével. Zokogott.

□ „Magyarázatot kérek“ ismételte a férj most már erélyesebben.

□ Ilona egy könyvet nyújtott át férjének.

□ „A magyarázat.“

□ „A... a... „Kialudt tüzek“... Ilona. Azt hiheted rólam, hogy — —“

□ „Te magad irtad. Olvasd. „A gazdagság megváltoztatja az emberek lelkét“... Gyula, ezt te irtad a könyvedben. Aztán tovább. Olvasd csak. „A hirtelen meggazdagodás, vagy a váratlan, nagy dicsőség oly hatással van a legtöbb emberre, hogy egész lényüket, jellemüket kiforgatja, annyira, hogy magukra sem ismernek többé“... Igen, igen, Gyula. Mindezt te irtad, te mondtad, a te lelkebből fakadt... Én félttem. Féltettelek. Ez az egész. Ha nem értesz e percben, sosem fogsz megérteni... Soha.“

□ Endrei hosszan elgondolkozott.

□ „Ilona. És te inkább választottad a szegénységet, a lemondást, a nélkülözést, mint a jólétet, a hirt, a fényt? Ilona.“

□ „Nekem ezt mind megadja a szerelmed“ felelte az asszony.

□ „Asszony — szent, csodás a te szerelmed“ mondta a férfi.

ZSIRKAY JÁNOS.

